

УДК 331.101.2:355.32

М. М. Медвідь

РЕЗУЛЬТАТИ ОЦІНЮВАННЯ ВПЛИВУ ГРОШОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯ ТА БЕЗРОБІТТЯ СЕРЕД НАСЕЛЕННЯ НА УКОМПЛЕКТОВАНІСТЬ ВІЙСЬКОВИХ ПОСАД

За результатами проведеного аналізу даних основних показників, які впливають на укомплектованість військових посад, визначено порогове значення показника “відношення грошового забезпечення військовослужбовця до середньої заробітної плати”. Виявлено, що вага кожного із показників, зміна значень яких впливає на вихідний показник, змінюється у часі, і більшою вона буде у того, значення якого виходять за порогове. Доведено, що їх вплив на значення “укомплектованість військових посад” відбувається не раніше ніж через три місяці.

Ключові слова: зайнятість, укомплектованість військових посад, безробіття, заробітна плата, порогове значення, військова служба за контрактом, внутрішні війська.

Постановка проблеми. Необхідність проведення досліджень, спрямованих на вдосконалення чинних та розроблення нових механізмів державного регулювання зайнятості найманих працівників у військових формуваннях та правоохоронних органах спеціального призначення, зумовлена актуальним завданням здійснення переходу на контрактний спосіб комплектування тими державами, які прийняли таке рішення. Для реалізації згаданого процесу, вчасного його регулювання треба розуміти, які чинники і як впливають на укомплектованість

військових посад, що є метою дослідження.

Виклад основного матеріалу. У попередньому дослідженні визначено чинники, що впливають на процес комплектування військових посад, та достатні умови гарантованого їх комплектування [1].

Значення показника “укомплектованість військових посад” рядового та сержантського складу, прапорщиків внутрішніх військ МВС України військовослужбовцями за контрактом у період із січня 2008 р. по травень 2013 р. коливалось від 47,7 до 52 % (рис. 1).

Укомплектованість
військових посад, %

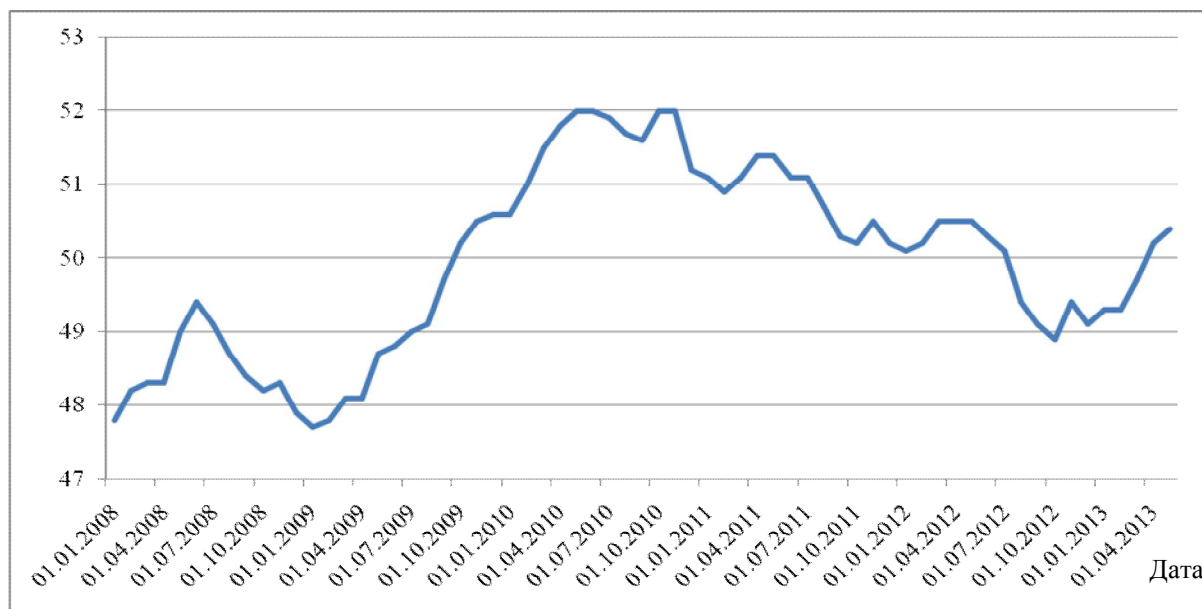

Рис. 1. Динаміка укомплектованості військових посад рядового та сержантського складу, прапорщиків внутрішніх військ МВС України військовослужбовцями за контрактом у період із січня 2008 р. по травень 2013 р.

Примітка. Рисунок складено автором за статистичними даними, наданими Управлінням комплектування та проходження служби особовим складом Головного управління внутрішніх військ МВС України.

Станом на 2006 р. грошове забезпечення військовослужбовця внутрішніх військ, який підписав перший контракт, становило у середньому 556,61 грн, у травні 2007 р. було підвищено до 1 000 грн. Чергові підвищення грошового забезпечення з чітко визначеними мінімальними граничними їх значеннями відбулися на початку 2008 р. (1 200 грн) [2; 3], у червні 2010 р. (1 500 грн) [4] та вересні 2012 р. (1 850 грн) [5]. Із жовтня 2011 р. мінімальний розмір грошового забезпечення військовослужбовцям підрозділів спеціального призначення (розвідувальних рот спеціального призначення військових частин 3009, 3011, 3012, 3037, 4114, гірськострілецької роти спеціального призначення та загону бойових плавців спеціального призначення батальйону спеціального призначення військової частини 3009, роти охорони дипломатичних представництв спеціального призначення військової частини 2260) визначено у сумі не менше 4 000 грн на місяць [6].

Відповідно до попереднього дослідження [1] одним із основних чинників, що впливає на

реалізацію процесу комплектування військових посад, є “грошове забезпечення військовослужбовця”, а показник, який його характеризує, – це “відношення грошового забезпечення військовослужбовця до середньої заробітної плати”. Якщо розглядати значення згаданого чинника по Україні, то відносні доходи військовослужбовця за контрактом у досліджуваному періоді були кращими на початку 2008 р. і найгіршими – у червні–липні 2012 р. (рис. 2).

Порівнюючи рисунки 1 і 2, можна припустити, що у разі набирання показником “відношення грошового забезпечення військовослужбовця до середньої заробітної плати” значень, менших за 0,55, вплив чинника “грошове забезпечення військовослужбовця” вагомо посилюється на укомплектованість військових посад, тобто 0,55 є пороговим значенням цього показника.

Отже, ми спостерігаємо приклад державного регулювання одного з чинників мотивації громадян до зайнятості у військових формуваннях та правоохоронних органах

Відношення грошового забезпечення військовослужбовця до середньої заробітної плати

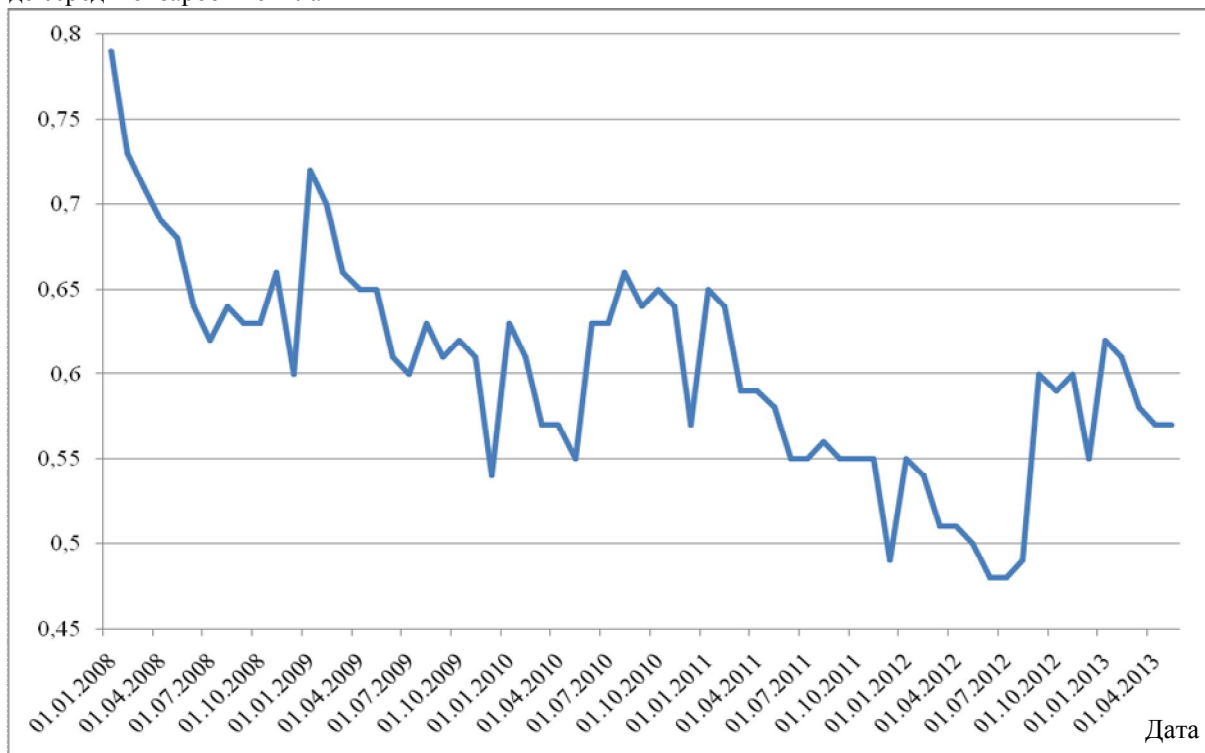

Рис. 2. Динаміка відношення грошового забезпечення військовослужбовця внутрішніх військ до середньої заробітної плати в Україні у період із січня 2008 р. по травень 2013 р.

Примітка. Рисунок складено автором з використанням статистичних даних офіційного веб-сайта Державного комітету статистики України <http://ukrstat.gov.ua> [7].

спеціального призначення шляхом підвищення грошового забезпечення військовослужбовців за контрактом внутрішніх військ у вересні 2012 р. із чітко визначеним мінімальним їх значенням у розмірі 1 850 грн [5].

Відповідно до попереднього дослідження [1, с. 45] за умови, коли сукупний попит на працю більший за сукупну її пропозицію, достатність значення показника “відношення грошового забезпечення військовослужбовця до середньої заробітної плати” набере вигляду $\frac{W^*}{W} > 1$. У випадку, якщо сукупний попит на працю не більший за сукупну її пропозицію, а показник “рівень безробіття” $U \leq 6\%$, то достатність значення показника буде $\frac{W^*}{W} = 1$. За умов, якщо сукупний попит на працю менший за сукупну її пропозицію, а рівень безробіття $U \leq 6\%$, то достатність значення показника набере вигляду $\varphi \leq \frac{W^*}{W} < 1$, $\varphi = f(U)$. За браком необхідної статистики пропонуємо визначати φ як

відношення нормативно визначеної мінімальної заробітної плати до середньої заробітної плати.

Значення показника “рівень безробіття” з початку 2009 р. по травень 2013 р. у всіх регіонах України були більшими ніж 6%, тобто для вітчизняного ринку праці характерною є третя умова. Незважаючи на те, що достатність значення показника “відношення грошового забезпечення військовослужбовця до середньої заробітної плати” спостерігалась у січні–лютому 2008 р. для військових частин, які дислоковані у Вінницькій, Волинській, Житомирській, Закарпатській, Кіровоградській, Тернопільській, Херсонській, Хмельницькій, Чернівецькій та Чернігівській областях, її період був надто короткотривалим, щоб вплинути на значення укомплектованості військових посад військових частин цих регіонів.

По Україні в цілому найвищий рівень безробіття спостерігався у січні–березні 2009 р. – 10,3 (рис. 3). Пороговим значенням цього показника у багатьох країнах, у тому числі й в Україні [8], вважається 10%. Порівнявши

Рівень безробіття, %

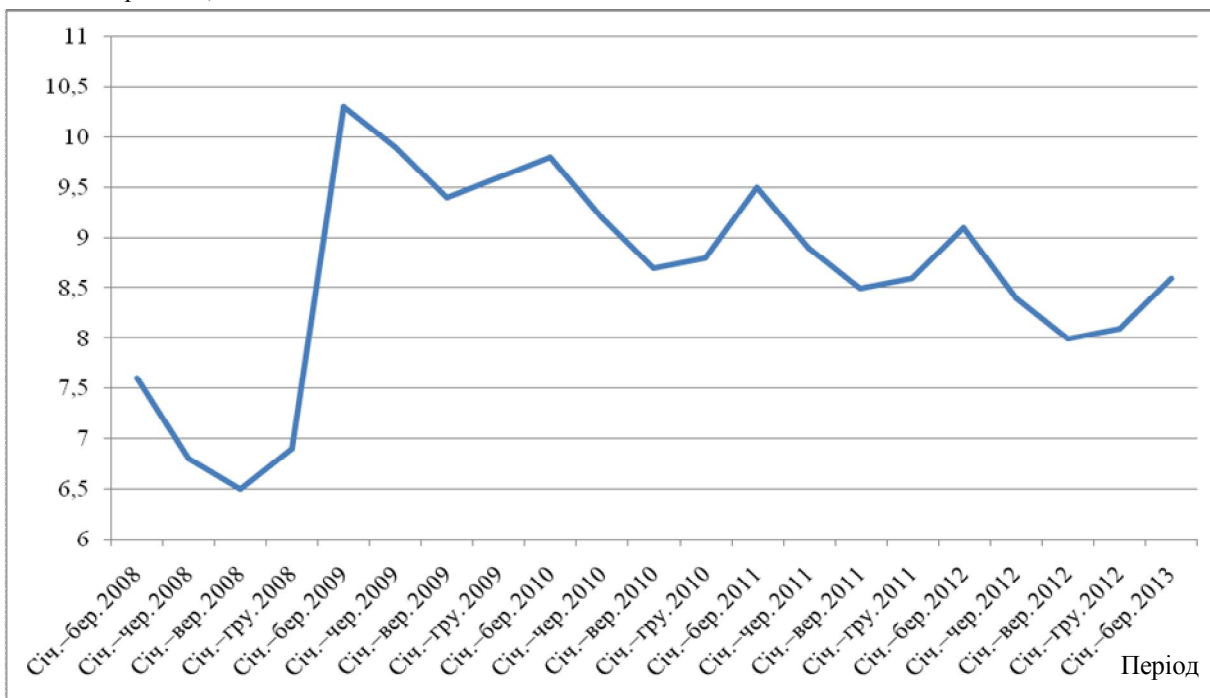

Рис. 3. Динаміка рівня безробіття серед населення працездатного віку у період із січня 2008 р. по березень 2013 р. (за методологією Міжнародної організації праці, за матеріалами вибіркового обстеження населення з питань економічної активності)

Примітка. Рисунок складено автором з використанням статистичних даних офіційного веб-сайта Державного комітету статистики України <http://ukrstat.gov.ua> [7].

рисунки 1 та 3, переконуємося у тому, що у разі набірання показником “рівень безробіття” значень, більших за порогове значення, вплив цього показника вагомо посилюється на зміну значень показника “укомплектованість військових посад”.

Для перевірки припущень необхідно розрахувати вибірковий коефіцієнт кореляції між значеннями згаданих показників. Вибірковий коефіцієнт кореляції визначається за виразом [9, с. 24]

$$r_{xy} = \frac{\text{cov}(x, y)}{\sqrt{\text{var}(x) \text{var}(y)}}$$

де x, y – значення показників.

З використанням даних, наданих Управлінням комплектування та проходження служби особовим складом Головного управління внутрішніх військ МВС України й отриманих з офіційного веб-сайта Державного комітету статистики України, проведено відповідні розрахунки (таблиця). Коефіцієнт кореляції у гуманітарних науках вважається значущим при $r_{xy} > 0,5$.

Висновки

За результатами проведеного аналізу одержано такі висновки.

1. Виявлено існування порогового значення показника “відношення грошового забезпечення військовослужбовця до середньої заробітної плати” – 0,55.

2. Визначено, що вага кожного показника, який впливає на вихідний, змінюється у часі, і більшою вона є у того показника, значення якого виходять за порогове.

3. Виявлено лаг у залежностях значень показника “укомплектованість військових посад” від значень показників “відношення грошового забезпечення військовослужбовця до середньої заробітної плати” та “рівень безробіття”, а саме значення показників “відношення грошового забезпечення військовослужбовця до середньої заробітної плати” та “рівень безробіття” починають впливати на значення показника “укомплектованість військових посад” через три місяці.

Перевірка наявності впливу значень показників “відношення грошового забезпечення військовослужбовця до середньої заробітної плати” та “рівень безробіття” на значення “укомплектованість військових посад”

Період впливу на значення показника “укомплектованість військових посад”	Наявність впливу значень показника			
	“відношення грошового забезпечення військовослужбовця до середньої заробітної плати”		“рівень безробіття”	
	протягом 2008–2012 рр.	протягом січня 2011 р. – листопада 2012 р.	протягом 2008–2012 рр.	протягом липня 2008 р. – вересня 2009 р.
Одразу	-0,45	0,18	0,33	-0,07
Через місяць	-0,38	0,29	0,42	0,29
Через два місяці	-0,31	0,47	0,51	0,48
Через три місяці	-0,27	0,53	0,59	0,59
Через чотири місяці	-0,21	0,60	0,66	0,70
Через п’ять місяців	-0,19	0,66	0,70	0,73
Через шість місяців	-0,18	0,75	0,72	0,75

Примітки:

1. Напівжирним шрифтом виділено значущі коефіцієнти кореляції.
2. Таблицю складено автором.

Список використаних джерел

1. Медвідь, М. М. Визначення достатніх умов гарантованого комплектування військових посад у мирний час [Текст] / М. М. Медвідь // Честь і закон. – 2013. – № 2 (45). – С. 44–49.

2. Про грошове забезпечення військовослужбовців внутрішніх військ [Текст] : наказ командувача внутрішніх військ МВС України від 15.01.2008 р. № 7. – 7 с.

3. Розпорядження командувача внутрішніх військ МВС України від 22.01.2008 р. № 3/21/3–276 [Текст]. – 1 с.

4. Розпорядження командувача внутрішніх військ МВС України від 12.06.2010 р. № 3/21/3–3251 [Текст]. – 1 с.

5. Про підвищення з 01.09.2012 року розмірів грошового забезпечення військовослужбовців внутрішніх військ МВС України [Текст] : розпорядження командувача внутрішніх військ МВС України від 20.09.2012 р. № Р-38. – 1 с.

6. Про підвищення з 01.10.2011 року розмірів грошового забезпечення [Текст] : розпорядження командувача внутрішніх військ МВС України від 20.09.2012 р. № Р-45. – 4 с.

7. Офіційний веб-сайт Державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ukrstat.gov.ua>

8. Методика розрахунку рівня економічної безпеки України [Електронний ресурс] : наказ Міністерства економіки України від 02.03.2007 р. № 60. – Режим доступу : <http://zakon.nau.ua>

9. Новиков, А. И. Эконометрика [Текст] : учеб. пособие / А. И. Новиков. – 2-е изд., испр. и доп. – М. : ИНФРА-М, 2007. – 144 с.

Стаття надійшла до редакції 30.10.2013 р.

Рецензент – доктор військових наук, професор І. О. Кириченко, Академія внутрішніх військ МВС України, Харків, Україна